

TÁRSASÁGI ÜGYEK

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 104. közgyűlése

A Magyar Nyelvtudományi Társaság 2008. december 9-én az ELTE BTK Múzeum körüli tanácstermében tartotta meg 104. közgyűlését.

1. Kiss Jenő elnök üdvözölte a megjelenteket, és felkérte a közgyűlési előadás megtartására É. K i s s K a t a l i n egyetemi tanárt. Az előadás „A nyolcvanéves Chomsky és a chomskyánus nyelvészeti forradalom” címmel hangzott el.¹

2. Az előadás elhangzása után J u h á s z D e z s ő főtitkár terjesztette elő jelentését a Társaság 2008. évi működéséről.

Tisztelt Közgyűlés! A Magyar Nyelvtudományi Társaság 104. évének munkájáról a következőkben számolhatok be.

1. Az idén is három v á l a s z t m á n y i ü l é s ü n k v o l t: egy tavasszal, kettő ősszel.

a) A t a v a s z i ü l é s ü n k e t május 27-én tartottuk. Fő napirendi pontjaink az őszi programok előkészítése és a kiadványügyek voltak. Ez alkalommal fontosnak tartottam hangsúlyozni, hogy az idén a szakosztályok és tagozatok elnökei, titkárai korábban kezdjenek el gondolkodni a felkért előadókrol, az előadások témájáról, hogy legyen idő egyeztetésre, és már szeptemberben kész legyen az őszi program. Felhívtam a figyelmet arra, hogy a Biblia éve jegyében folytathatnánk a tavaly kezdett kerekasztal-beszélgetések sorozatát. A Magyar Nyelvi Szakosztály vezetőségével egyeztetve javasoltam, hogy az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete, a Magyar Nyelvtudományi Társaság és az MTA Nyelvtudományi Intézete által közösen szervezett „Forráskutatás, forráskiadás, tudománytörténet” című konferencia (2008. április 17–18.) elmaradt előadásait is építsük be az őszi programunkba. A javaslattal a választmány egyetértett. A szakosztályok vezetői, illetve titkárai beszámoltak őszi rendezvényeik terveiről. Már ezek a tervek is gazdag programsorozatot vetítettek előre.

Csepregi Márta, a Finnugor Szakosztály titkára jelezte, hogy az idén a magyarországi finnugrisztikának kettős jubileuma van: Lakó György születésének századik és Reguly Antal halálának százötvenedik évfordulója. A megemlékezéseknek a Magyar Tudományos Akadémia ad helyet. A Szakosztály rendes felolvasó üléseket is tervez.

Antalné Szabó Ágnes, a magyartanári tagozat elnöke tájékoztattott az őszi szakmai nap előkészületeiről és a szlovéniai pedagógusoknak a nyár folyamán megtartandó továbbképzéséről. Antalné Szabó Ágnes hírt adott a júniusban induló Anyanyelv-pedagógia című új elektronikus folyóiratról, amelynek kiadója Társaságunk lesz, és az ELTE BTK Szakmódszertani Központja fog felelte szakmai védnökséget vállalni. Beszámolt továbbá arról is, hogy folyamatosan bővül a tagozat honlapja, tart a hírlevélre való feliratozás. A tagozat eredményesen pályázott interaktív táblára.

¹ L. jelen számunk első tanulmányát.

Hoffmann István, a Névtani Tagozat elnöke íméiben jelezte, hogy szeptember folyamán rendezik meg az immár hagyományos síkfőkúti névtani műhelytalálkozót. A Társaság őszi programsorozatában is több előadással kívánnak szerepelni.

A kiadványokról Farkas Tamás titkár adott hírt, beszámolva a Magyar Nyelv idei első, a Névtani Értesítő 2007-es és a Magyar Nyelvtudományi Társaság Kiadványai 227. és 228. számának megjelenéséről.

b) Az e l s ő őszi választmányi ülésünket november 4-én tartottuk. Ennek főbb napirendi pontjai a Csűry-díjra és a megemlékezésekre javaslatot tevő bizottságok kiküldése, valamint a kiadványügyek voltak. Farkas Tamás titkár beszámolt arról, hogy megjelent a Magyar Nyelv második és harmadik száma, lezárás előtt van a Névtani Értesítő idei számának anyaga, folyik a szerkesztése a VI. Névtani Konferencia és a Névváltoztatási szimpózium kötetének. Ehhez a napirendi ponthoz csatlakozva hangzott el a Társaság vezetősége és a Magyar Nyelv szerkesztősége nevében a folyóirat jövő évi árának kisebb mértékű emelésére szóló javaslat. Ennek értelmében az előfizetési díj fizetenként 800-ról 1000-re, a könyvvárosi forgalomban kapható példányok ára 1000-ról 1200 Ft-ra emelkedik. A javaslatot a választmány jóváhagyta.

c) Az e l s ő h a r m a d i k választmányi ülésünk, amelyet december 3-án tartottunk, hagyományosan a közgyűlés előkészítésének jegyében zajlott. A közgyűlés helyszínéről, a felkért előadó személyéről és az előadás témájáról elnökünk tájékoztatta a megjelenteket. Ez úton is szeretnék köszönetet mondani az ELTE BTK Dékáni Hivatalának, hogy a tanács-termet rendelkezésünkre bocsátotta és azoknak a tagtársaknak, akik a közgyűlés előkészítésében és lebonyolításában segítettek. Köszönet illeti a megemlékezési bizottságot is, amely az idei és a jövő évi köszöntésekre, megemlékezésekre tett javaslatot. Az idei felolvasó ülésen köszöntöttük a hetvenéves Pesti Jánost, a nyolcvanéves Bereczki Gábort, Magay Tamást, S. Hámosi Antóniát, Péter Mihályt. Technikai okok és az ünnepektől akadályoztatása miatt a Magyar Nyelv hasábjain köszöntjük a szintén nyolcvanéves Szilágyi Ferencet. Minden jubiláló tagtársunknak ez alkalommal is jó egészséget, töretlen munkakedvet kívánunk.

A decemberi választmányi ülésünkön elfogadtuk a Csűry-díj odaítélésére kiküldött bizottság javaslatait. A kintüntetetteket elnökünk köszönti majd. Ezen a választmányi ülésen született döntés a tagdíjak emeléséről is. Az új díjak a következők: diákoknak, gyese-nyeden levőknek 1000 Ft; nyugdíjasoknak 2000 Ft, aktív dolgozóknak 4000 Ft. Ezzel összefüggésben tagdíjfizetési kedvezmények kidolgozását is tervezzük, például a szakmai napokon részt vevők számára.

2. A tavaszi és őszi f e l o l v a s ó ü l é s e i n k száma összesen 18 volt. Ebből tizenkettőt a Magyar Nyelvi Szakosztály rendezett, egyet-egyét a Finnugor és az Általános Nyelvészeti Szakosztállal közösen. A Finnugor Szakosztálynak ezen kívül egy, az Általános Nyelvészeti három felolvasó ülése volt. Az Idegen Nyelvi Szakosztály két alkalommal tartott felolvasó ülést. Az előadók időrendben a következők voltak: H. Tóth Tibor, Terbe Erika, Csepregi Márta, Máta Mária, Mártonfi Attila, Váradi Tamás és Sass Bálint közösen, Gecső Tamás, Balácsi József Attila, Parapatics Andrea, Hegedűs Andrea, Prószék Gábor, Szij Enikő és Szili Katalin közösen, Fata Ildikó, Kemény Gábor, Szentgyörgyi Rudolf, Tátrai Szilárd, Ittész Nóra. Kövecses Zoltán előadása ma a közgyűlésünk után lesz. – Őszi szakmai programunkat színesítette három k e r e k a s z t a l - b e s z é l g e t é s is. A tavaly kezdett sorozat bevált, mivel sikerült érdekes témákat és elismert szakembereket találni. A három eszmecsere közül kettő a tavasszal tartott nyelvemlék-konferenciának a közlekedé-

si sztrájk miatt elmaradt második napja előadóit vonultatta fel, a következő témák köré csoportosítva: „Tudóspályák, tudóssorsok fordulói a magyar nyelvtudomány történetében”, illetve „A 17–18. századi magyarországi nyelvtudomány néhány szemléleti és módszertani kérdése”. A harmadik nagysikerű téma „A Biblia nyelve” volt. A tapasztalatok figyelembevételével érdemes lesz a jövőben tovább folytatni a kerekasztal-beszélgetéseket is.

3. **V i d é k i c s o p o r t j a i n k t ó l** a következő jelentést kaptam a helyi felolvasó ülésekről: Debrecenben 5, Szombathelyen és Egerben egy-egy önálló előadás hangzott el. Külön említendők azok a kisebb szimpóziumok vagy előadás-sorozatok, amelyeket többnyire az őszi Magyar Tudomány Ünnepe alkalmából rendeztek vidéki csoportjaink – egyetemi, főiskolai munkahelyükkel közösen. Egerben egynapos ülészak volt három előadóval, Debrecenben több alkalommal tartottak névtani témájú előadásokat. A Társaság szegedi csoportja a 2007. év decemberi Kodály-rendezvényét 2008. február 28-án, Gyulán megismételte „Kodály Zoltán, a filológus” címmel. 2008. november 18–19-én kétnapos rendezvénnyel emlékezett meg az SZTE JGYPK a polgári iskolai tanárképzés Szegedre költöztetésének nyolcvanadik évfordulójáról. A rendezvény keretében a Kar alkalmazott nyelvészeti tanszéke és a Nyelvtudományi Társaság szegedi csoportja szervezett Török Gábor-émlékkonferenciát. A bevezetőt Nagy L. János mondta, előadást tartott Petőfi Sándor János, Békési Imre, B. Fejes Katalin és Heltai Bálint. A konferencia anyagát a szervezők kötetben kívánják megjelentetni 2009 tavaszán, Török Gábor nyolcvanadik születésnapja alkalmából.

A speciális névtani találkozók közé sorolhatjuk a május 29–31-én immár negyedik alkalommal megtartott síkfőkúti helynévtörténeti szemináriumot is, amelyet a Debreceni Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke szokott megszervezni az egyetem alkotóházában. A rendezvény a Névtani tagozatnak is egyik kedvelt találkozóhelye, ahol a tanácskozáson kívül szóba kerül a Névtani Értesítő és a Helynévtörténeti tanulmányok szerkesztése, közös szakmai programok tervezése és kötetlen baráti eszmecsere.

4. **T á r s a s á g u n k s z a k m a i n a p o k** megrendezésében is jelentős szerepet vállalt, többnyire társrendezői minőségben. A hozzám beérkezett beszámolók alapján ezek a következők voltak. 2008. május 31-én került sor az ELTE Bölcsészettudományi Karán a Simonyi Zsigmond helyesírási verseny 11. Kárpát-medencei döntőjére. A versenyt a Társaság Magyartanári Tagozata az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézetének támogatásával rendezte a határon túli és a magyarországi tíz-tizennégy éves diákok számára. A környező országokból érkező résztvevők száma meghaladta a kétszázat. A versenyhez szakmai előadások is csatlakoztak a kísérő tanárok számára.

Október 11-én ismét az ELTE adott otthont a Társaság Magyartanári Tagozata és a Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport által rendezett őszi szakmai napnak. A jelentős számú résztvevővel folyó előadássorozat több helyszínen zajlott. A három szekcióban 12 előadás hangzott el, témájuk a szóbeli kommunikáció fejlesztése volt. A rendezők értékelték a korábban meghirdetett ötletpályázatot is. A rendezvénynek 11 szponzora volt, Társaságunkon kívül főleg könyvkiadók.

A Magyartanári Tagozat a Szemere Gyula anyanyelv-pedagógiai kutatócsoport közreműködésével a 2008/2009-es tanévben kutatást végez a tanári szövegértés-fejlesztő és IKT-kompetencia vizsgálata témakörében az Országos Kiemelésű Társadalomtudományi Kutatások Közalapítvány támogatásával.

5. Március 20-án Zalaegerszezen ünnepélyes külsőségek között adták át a Pais Dezső-díjat Hoffmann István egyetemi docensnek, a Debreceni Egyetem tanszékvezetőjének. Zala

megye közgyűlését és vezetőit illeti köszönet, hogy a város jeles szülöttének, Pais Dezsőnek az emlékéét a Nyelvtudományi Társasággal karöltve ápolják. Amint a Zala Megyei Közgyűlés elnökének a leveléből tudjuk, a megye a jövőben is kiadja majd a Pais-díjat, de nem egy-, hanem kétevenként. Zalaegerszeg város polgármestere, Gyimesi Endre pedig azt közölte levelében, hogy továbbra is gondozni fogják Pais Dezső budapesti sírját, ápolják a nagy tudós emlékéét.

A megemlékezés szép példája, ha egy tudós kolléga pályatársaitól tisztelgő kötetet kap. Ennek egyre gyakoribb formája, hogy a köszöntött saját cikkeinek, tanulmányainak javát szerkesztik egy kötetbe valamely jeles évforduló alkalmából. Így részesült saját tanulmánykötetben például Fekete Péter, az Eszterházy Károly Főiskola nyugalmazott tanszék-vezetője, akit kollégái, barátai 80. születésnapján leptek meg egy csinos válogatással (FEKETE PÉTER, *Tájnyelvi ízek, helynévi kincsek a Tiszától a Bükkig*. Szerk. BÍRÓ FERENC – KALCSÓ GYULA. Eger, 2008.). A május 22-i köszöntésen a Társaságot az elnök és a főtítkáár képviselte. Ördög Ferenc kollégánk, választmányunk tagja 75. születésnapjára kapott tanulmányaiból összeállított szép kötetet (ÖRDÖG FERENC, *Válogatott tanulmányok*. Szerk. KISS JENŐ. Czupi Kiadó, Nagykanizsa, 2008.). A köszöntés és a kötet ünnepélyes bemutatója szeptember 30-án volt Zalaegerszegen, ahol a főtítkáron kívül jelen volt és köszöntőt mondott Társaságunk elnöke, Kiss Jenő akadémikus és Hajdú Mihály professzor, választmányi tag.

Említést érdemel még a megemlékezés egy másik szép példája, amelyen a napokban volt szerencsénk részt venni Kiss Jenő kollégámmal. Társaságunk első elnöke és folyóiratának, a Magyar Nyelvnek alapító-szerkesztője, Szily Kálmán születésének százhetvenedik évfordulóján jeles tudománytörténészek állítottak össze írásaiból, levelezéséből és a róla szóló tanulmányokból kiváló kötetet, amelyet Gazda István rendezett sajtó alá (id. Szily Kálmán, a tudománytörténész. A kutatást vezette: A. SZÁLA ERZSÉBET. Sajtó alá rendezte: GAZDA ISTVÁN. Szily Kálmán Alapítvány, Magyar Történettudományi Intézet, Bp., 2008.). A kötet bemutatójának és a tudománytörténeti házi konferenciának helyszínéül a Szily Kálmán nevét viselő két tannyelvű középiskola szolgált. Szily Kálmánnak a magyar nyelv-tudomány, a Magyar Nyelvtudományi Társaság és a Magyar Nyelv folyóirat életében betöltött szerepéről én emlékeztem meg. – A felsorolt értékes kötetekből egy-egy példányt az ELTE Nyelvészeti Könyvtárában helyeztünk el.

2008. október 26-án Csanádon rendezték meg a plébániatemplomban Révai Miklós nyelvtudós emléktáblájának felszentelését. Az emléktáblát Groza Dániel plébános szentelte fel, a leleplezést Velcsovné Páll Margit, a nagyszentmiklósi Révai Miklós Egyesület titkára és Nagy L. János professzor, a Társaság szegedi csoportjának elnöke végezte.

6. S a j á t k i a d v á n y a i n k között első helyen szoktunk szólni a Társaság folyóiratáról, a Magyar Nyelvről. A lap a szűkös pályázati lehetőségek és korlátozott mértékű akadémiai támogatás mellett változatlan terjedelemben, időben jelenik meg. A decemberi szám korrektúramunkálatai most zajlanak. Bízunk abban, hogy a hagyományos papírkiadás mellett az internetes megjelenés egyre szélesebb olvasókör számára teszi hozzáférhetővé a folyóiratot. Az idén tovább folytattuk a technikai és tipográfiai megújítást, az első számtól kezdve pedig nemzetközi tanácsadó testület segíti a színvonalasabb, tartalmasabb megjelenést.

A Névtani Értesítő az idén, év végére 30. számát készül megjelentetni. Első kötete is harminc évvel ezelőtt, 1978-ban látott napvilágot. Eddigi 29 kötetében hatszáznál több

önálló tanulmány és háromszáznál több rövidebb írás (ismertetés, beszámoló, vita stb.) jelent meg. A Névtani Értesítőnek az idén honlapja is indult, amelyen néhány régebbi szám anyaga is olvasható. A honlap feltöltése folytatódik.

A nehéz anyagi helyzet, a mélyülő gazdasági válság a könyvkiadásunkra is komoly terheket ró. Már több éve csak olyan kiadványok megjelentetését vállaljuk, amelyeknek a nyomdaköltségét a szerkesztő már valahonnan – főleg pályázati keretből – előteremtette. Így jelenhetett meg az idén (2007-es évszámmal) a következő kiadványaink: Az MNyTK. sorozat 228. kötete ZELLIGER ERZSÉBET szerkesztésében, amely a 2006. évi 14. Élőnyelvi Konferencia (Bük) előadásait tartalmazza, „Nyelv, területiség, társadalom” címmel. A Társaság hozzájárult Ördög Ferenc válogatott tanulmányainak megjelentetéséhez is. – A kiadványok kapcsán említem meg, hogy Társaságunk könyvadományokkal szokta támogatni a határon túli hungarológiai műhelyeket és kutatókat, valamint néhány egyetem és intézmény nyelvészeti könyvtárát. Az idén Erdélybe és a Délvidékre jutottak el kiadványaink. Örömmel járulunk hozzá könyv- és folyóirat-adományokkal az anyanyelvi versenyek díjazásához is (pl. helyesírási vagy szónokverseny).

Mind a pályázatok lebonyolításában, mind pedig a Társaság pénzügyi és adminisztrációs ügyeinek vitelében nélkülözhetetlen szerepet játszik Bakonyiné Tóth Gabriella szervezőtitkárunk, akinek a nehéz anyagi és pályázati feltételek közepette is helyt kell állnia. Köszönjük odaadó munkáját.

7. Néhány szó a t a g f e l v é t e l r ől. Örömmel jelenthetem, hogy mindhárom választmányi ülésen vettünk föl új tagokat. A Társaság taglétszáma ennek következtében 26 fővel emelkedett.

Elhunyt tagtársaink közül név szerint is megemlítem Rédei Károly és Fábíán Pál tanszékvezető professzorokat, a finnugrisztika, valamint a helyesírás és nyelvápolás kiemelkedő képviselőit. Emléküket tisztelettel és kegyelettel megőrizzük.

8. E helyütt is szeretném felhívni a figyelmet honlapunkra (www.mnyt.hu), ahol igyekszünk mindig friss információkkal szolgálni. Időközben a Magyartanári és Névtani tagozat honlapja is tovább fejlődött, köszönet a honlapfelelősöknek. Hírt adhatok továbbá a már említett új elektronikus folyóiratról, az Anyanyelv-pedagógiáról, amelynek eddig két száma jelent meg. A lapgazda Társaságunk Magyartanári tagozata és az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete. Felelős szerkesztője Antalné Szabó Ágnes. Az évnegyedes periodikáról rövid tájékoztató is megjelent a Magyar Nyelv és a Nyelvőr hasábjain.

A friss hírek közül néhány újabb örömteli: Pusztay János professzor úr Prima Prímissima díjat, Péter Mihály professzor úr ruszisztikai díjat kapott. Veszelszki Ágnes, az ELTE Nyelvtudományi Doktori Iskolájának hallgatója a Scopus Fiatal Kutatók Díját kapta a társadalomtudományok kategóriájában. A tagság nevében minden kitüntetettnek szívből gratulálók!

Beszámolóom végén kívánok minden tagtársunknak kellemes ünnepeket, azt követően pedig jó munkát, sok sikert és örömeinkben gazdag új esztendő! Kérem jelentésem elfogadását.

3. A közgyűlés a főtítkári jelentést elfogadta. Ezután G e r s t n e r K á r o l y olvasta fel a pénztárosi jelentést. A Társaság 2008. évi pénzforgalma a következőképpen alakult:

B e v é t e l e k:	4.023.863 Ft
2007. évi maradvány:	14.976 Ft
MTA-támogatás:	1.320.000 Ft
SZJA 1% felajánlásából:	327.687 Ft
Tagdíj:	417.500 Ft
Kiadvány-értékesítés:	201.700 Ft
Nemzeti Tankönyvkiadótól:	400.000 Ft
Őszi szakmai nap szervezése:	342.000 Ft
Egyéb (pályázatok stb.):	1.000.000 Ft
K i a d á s o k:	4.003.952 Ft
Személyi kiadások:	1.705.000 Ft
Főfoglalkozású bére:	840.000 Ft
Szerkesztői, egyéb díjak:	865.000 Ft /1–9. hóig
Kifizetéseket terhelő járulékok:	574.050 Ft
Készletbeszerzés:	382.360 Ft
Egyéb dologi kiadás (bérleti díj, hivatali költség):	1.252.582 Ft
Postaköltség:	89.960 Ft

A Társaság a tavalyi évhez képest szerény mértékű (mintegy 20 ezer Ft-os) többlettel zárta a 2008-as évet. Ehhez hozzájárult az akadémiai támogatásnak a 250 ezer forintos emelkedése és a Nemzeti Tankönyvkiadó szponzori támogatása is, ugyanakkor a szervező-titkárunk bére változatlan maradt, miközben a tagdíjakból és az SZJA 1%-os felajánlásából származó összegek csökkentek. A legnagyobb terhet a Társaságra a magas irodabérleti díj (évi 510 ezer Ft) és a még futó OTKA-pályázatok előfinanszírozása jelenti. A megelőlegzett pályázati pénzeknek az OTKA-tól való visszanyerése gyakran egy-, másfél éves késéssel történik, miközben új forrás innen már nem várható.

4. A pénztárosi jelentés elfogadását követően Gerstner Károly felolvasta a Számvizsgáló Bizottság jelentését. A Bizottság a Társaság iratait, elszámolásait, bizonylatait átnézte és azokat rendben levőnek találta.

5. Kiss Jenő elnök méltató szavak kíséretében jelentette be, hogy a Társaság Csűry Bálint-emlékermét N. Császi Ildikó, a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvészeti Tanszékének docense kapta értékes névtani gyűjtő és feldolgozó munkájáért. Az önkéntes népnyelvi gyűjtőpályázat első helyezettje Janicsek Jenő erdélyi kutató, második helyezettje Ádám Zsuzsanna Diána, az ELTE doktorandusza lett. (Harmadik díjat a Társaság nem adott ki.)

A közgyűlés végén a Társaság elnöke gratulált a díjazottaknak, majd ő is kellemes ünnepeket, boldog új esztendőt kívánva a rendezvényt bezárta.

Összeállította: JUHÁSZ DEZSŐ